

**SPOLOČNÁ VOJENSKÁ
DOKTRÍNA**

**Ženijná doktrína
ozbrojených síl Slovenskej republiky
(A)**

BRATISLAVA 2011

Schvaľujem.

Náčelník Generálneho štábu
ozbrojených síl Slovenskej republiky
generálmajor Ing. Peter VOJTEK, v. r.

Bratislava 21. decembra 2011

**SPOLOČNÁ VOJENSKÁ
DOKTRÍNA**

**Ženijná doktrína
ozbrojených síl Slovenskej republiky
(A)**

BRATISLAVA 2011

SVD-30-12

Záznamy o změně a doplnění:

1. ....
2. ....
3. ....

O B S A H

<i>Predhovor</i>	4
 <i>Kapitola 1</i>	
<i>Koncept ženijnej podpory spoločných operácií</i>	5
<i>Úvod</i>	5
<i>Funkcie ženijnej podpory</i>	6
<i>Úrovne ženijnej podpory</i>	8
<i>Sily a zdroje ženijnej podpory</i>	10
<i>Zhrnutie</i>	10
 <i>Kapitola 2</i>	
<i>Velenie a riadenie ženijnej podpory</i>	11
<i>Úvod</i>	11
<i>Princípy velenia a riadenia</i>	11
<i>Organizácia ženijnej podpory v operáciách</i>	12
<i>Zhrnutie</i>	13
 <i>Kapitola 3</i>	
<i>Plánovanie spoločnej ženijnej podpory</i>	14
<i>Úvod</i>	14
<i>Plánovanie na strategickej úrovni</i>	14
<i>Plánovanie na operačnej úrovni</i>	15
<i>Ženijná podpora v procese operačného plánovania</i>	16
<i>Spolupráca pri plánovaní ostatných oblastí</i>	17
<i>Zvláštnosti plánovania ženijnej podpory</i>	19
<i>Zhrnutie</i>	20
 <i>Kapitola 4</i>	
<i>Ženijná podpora pri vedení spoločných operácií</i>	21
<i>Úvod</i>	21
<i>Operačné princípy</i>	21
<i>Ženijná podpora pri vedení spoločných operácií</i>	22
<i>Špecifická ženijná podpora operácií</i>	24
<i>Zhrnutie</i>	25
 P R Í L O H Y	
<i>Príloha A Skratky</i>	26
<i>Príloha B Termíny a definície</i>	27
<i>Príloha C Literatúra</i>	28
<i>Príloha D Administratívne pokyny</i>	29

Predhovor

- 0.01 **Cieľ.** Cieľom Spoločnej vojenskej doktríny *SVD-30-12 Ženijná doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky* je definovať ženijnú podporu v ozbrojených silách Slovenskej republiky, objasniť spôsob poskytovania ženijnej podpory pri príprave a vedení operácií v pozemnom prostredí a zabezpečiť interoperabilitu ženijnej podpory s ostatnými členskými štátmi NATO.
- 0.02 **Pôsobnosť.** *SVD-30-12 Ženijná doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky* je základným ženijným dokumentom v sústave vojenských doktrín, vojenských predpisov a metodických pomôcok ozbrojených síl Slovenskej republiky. Poskytuje užívateľom návod ako plánovať, riadiť a vykonávať **ženijnú podporu operácií na operačnej a strategickej úrovni**. Zásady plánovania, riadenia a vykonávania ženijnej podpory operácií **na taktickom stupni sú predmetom vojenskej doktríny VDG-30-03/Žen (B)**.
- 0.03 **Východiská.** *SVD-30-12 Ženijná doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky* aplikuje ustanovenia Obrannej stratégie Slovenskej republiky, zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, Doktríny ozbrojených síl Slovenskej republiky (C) a aliančnej publikácie AJP-3.12 (A) *Spojenecká doktrína pre ženijnú podporu spoločných operácií*.

Kapitola 1 Koncept ženijnej podpory spoločných operácií

Úvod

- 1.01 Od konca studenej vojny sa výrazne zmenil rozsah a zameranie ženijnej podpory. Moderné operácie sú vykonávané ako expedičné operácie a preto musí byť ženijná podpora pripravená poskytovať podporu spoločným silám výstavbou operačnej infraštruktúry, podporou ochrany síl a podporou logistiky. Najvyššie stupne velenia ako aj velitelia operačných zoskupení nevyhnutne potrebujú ženijné poradenstvo, ktoré musí byť zapojené do (spoločnej) operácie od začiatku jej plánovania až do fázy stiahnutia síl.
- 1.02 Správne pochopenie spoločného ženijného prístupu skvalitní plánovanie a vykonávanie operácií. Toto má zvláštny význam hlavne pre mnohonárodné operácie, aby nedochádzalo k nezdravej konkurencii požiadaviek na ženijnú podporu, podporu hostiteľskou krajinou (Host Nation Support – HNS) a miestne zdroje.
- 1.03 **Pôsobnosť.** Charakter a rozsah ženijnej podpory závisí od úrovne operácie, charakteru konfliktu, strategického a operačného prostredia a veľkosti a typu vojenskej operácie.
- 1.04 **Priestor vedenia operácie.** Operácie môžeme klasifikovať ako operácie na území Slovenskej republiky a operácie mimo územia Slovenskej republiky. Komplexnosť operácií a s tým spojené požiadavky na ženijnú podporu narastajú pri operáciách mimo územia Slovenskej republiky. V prípade nasadenia jednotiek a bojových zoskupení ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „ozbrojené sily“) do expedičných operácií, bude pre ozbrojené sily kritické zabezpečiť potrebnú ženijnú podporu. Táto môže byť zabezpečovaná vlastnými (národnými) ženijnými jednotkami, koalíčnymi ženijnými jednotkami alebo formou HNS. Jednou zo základných zodpovedností operačných veliteľstiev je plánovanie, riadenie a koordinácia použitia ženijných prostriedkov a HNS.
- 1.05 Plánovanie a koordinácia spoločných operácií NATO sa vykonáva na operačnej úrovni alebo vyššie v existujúcich veliteľských štruktúrach NATO. Implementácia ženijných princípov a poskytovanie ženijného poradenstva na všetkých úrovniach sú kritickými požiadavkami na ženijnú podporu. Preto je nevyhnutné, aby boli na každej úrovni velenia vytvorené ženijné štáby, resp. minimálne určený ženijný poradca. Úlohou ženijného poradcu a ženijného štábu je poskytovať poradenstvo a podporu veliteľovi a štábu v procesoch plánovania, prípravy a vykonania a operácií. V prípade spoločných operácií NATO sa vytvára funkcia *ženijný náčelník spoločných síl* (Joint Force Engineer – JFEngr) a *spoločný ženijný štáb* (Joint Force Engineer Staff). Centralizácia riadenia pomáha zabezpečiť integráciu ženijných spôsobilostí všetkých komponentov a synchronizáciu národných požiadaviek.

- 1.06 Plánovanie a koordinácia účasti ozbrojených síl v spoločných mnohonárodných operáciách alebo spoločných operáciách ozbrojených síl sa v ozbrojených silách vykonáva na Generálnom štábe ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „generálny štáb“) alebo v prípade vytvorenia spoločných síl/operačného zoskupenia na poverenej operačnej úrovni. Spôsobilosť implementácie ženijných princípov a poskytovania ženijného poradenstva je zabezpečovaná ženijnými dôstojníkmi štábu pre operácie generálneho štábu (ďalej len „štáb“) a odborov pre operácie na veliteľstvách pozemných a vzdušných síl ozbrojených síl. Sú zodpovední za poskytovanie podpory pri plánovaní, príprave a vykonávaní operácií.

Funkcie ženijnej podpory

- 1.07 **Terminológia.** Ženijná podpora označuje ženijné aktivity, ktoré sa vykonávajú na formovanie fyzickej zložky operačného prostredia. ¹⁾ Ženijná podpora zahŕňa podporu manévru (ženijná podpora boja) a podporu síl (ženijná podpora síl) vrátane opatrení na ochranu síl, boja proti improvizovaným výbušným zariadeniam (Counter Improvised Explosive Ordnance Disposal – C-IED), ochrany životného prostredia, participáciu v systéme ISTAR a v spravodajskej podpore. Odstraňovanie výbušných prostriedkov (Explosive Ordnance Disposal – EOD) je v ozbrojených silách súčasťou ženijnej podpory.
- a) **Ženijná podpora boja.** Zahŕňa úlohy spojené s priamou podporou súčasným alebo bezprostredne nastávajúcim operáciám. Vykonávajú ju ženisti všetkých síl. Cieľom ženijnej bojovej podpory je zabezpečiť podporu pozemným a vzdušným operáciám ²⁾ s dôrazom na rýchlosť vykonania.
- b) **Ženijná podpora síl.** Zahŕňa rozvinutú, dlhodobu pripravovanú a nepriamu podporu prebiehajúcim alebo budúcim operáciám ako aj ženijné úlohy súvisiace s udržiavaním spoločných síl/zoskupenia vo všetkých fázach operácie.
- 1.08 **Rozdelenie ženijného úsilia** medzi podporu boja a podporu síl závisí od charakteru operácie, fázy operácie, poslania, úmyslu veliteľa a zmien operačného prostredia.
- 1.09 **Hlavné úlohy ženijnej podpory sú:**
- a) **Podpora mobility.** Má za úlohu zabezpečiť voľný a rýchly pohyb v oblasti operácie s cieľom vytvoriť podmienky pre dosiahnutie koncentrácie úsilia

---

¹⁾ V NATO sa spoločná (joint) ženijná podpora označuje termínom **Military Engineering**.

²⁾ Napr. okamžité opravy poškodených leteckých operačných povrchov alebo služieb a zariadení po nepriateľskom útoku sa považujú za ženijnú bojovú podporu.

a rýchle pripútanie alebo odpútanie sa od nepriateľa. Čiastkové úlohy podpory mobility vlastných síl:

- prekonávanie vodných a suchých prekážok,
- prielom zátarás a odtarasovanie,
- výstavba a úprava ciest pre taktické presuny,
- podpora predsunutému letectvu.

b) **Zatarasovanie.** Slúži k zamedzeniu voľného manévru nepriateľa, zabráneniu využiť mu určitý terén, spôsobeniu mu strát na živej sile a technike a jeho nasmerovaniu do vopred vybratých priestorov, kde môže byť zničený. Zatarasovanie musí byť starostlivo naplánované tak, aby narušovalo mobilitu nepriateľa a súčasne bol zabezpečený voľný manéver vlastných síl. *Použitie technologicky vyspelých mýnovacích systémov (mýnovanie na diaľku) zvyšuje rýchlosť a efektivitu zatarasovania, umožňuje zriadenie zátarás v presne stanovenom čase (zátarasy dopredu neobmedzujú pohyb vlastných síl) a vytvára podmienky pre formovanie bojiska v náš prospech.* V oblasti zatarasovania sa plnia nasledujúce čiastkové úlohy:

- zriaďovanie výbušných a nevýbušných zátarás,
- zdokonaľovanie umelých a prírodných prekážok,
- zatarasovanie ciest,
- ničenie objektov.

c) **Podpora opatrení na prežitie.** Zahrňuje všetky aspekty fyzickej ochrany osôb, techniky, zbraní, materiálu a objektov voči účinkom zbraňových a detekčných systémov nepriateľa, vrátane nekonvenčných prostriedkov. Ženijné sily sa pridávajú na podporu len na základe priorit stanovených veliteľom a preto sú všetky jednotky zodpovedné za prijatie vlastných bezprostredných opatrení na prežitie. Úsilie ženijnej podpory sa bude sústreďovať na úlohy vyžadujúce odborné spôsobilosti alebo nasadenie špeciálnych prostriedkov. Ženijné jednotky môžu asistovať ostatným silám pri plnení nasledujúcich čiastkových úloh opatrení na prežitie:

- príprava a výstavba poľných ochranných stavieb,
- zosilňovanie ochranných stavieb,
- maskovanie, skrytie a klamanie,
- čistenie palebných sektorov a príprava palebných postavení a čiar.

d) **Všeobecná ženijná podpora.**³⁾ Táto podpora zahrňuje ženijné poradenstvo, technickú expertízu, zabezpečovanie ženijných zdrojov (ľudských a materiálových) a nasledujúcich čiastkových úloh:

³⁾ ATP 52 definuje nasledujúce čiastkové úlohy, ktoré v ozbrojených silách nie sú v zodpovednosti ženijnej podpory: núdzové zásobovanie vodou a elektrickou energiou, železnice a prístavy, výstavba a údržba táborov, zariadení a infraštruktúry.

- výstavba a údržba letísk a letiskových zariadení,
- oprava poškodených letísk,
- asistenčné úlohy pri výstavbe a údržbe táborov, zariadení a infraštruktúry,
- výstavba a údržba hlavných zásobovacích ciest,
- plošné čistenie (odmínovanie) priestorov,
- EOD.

1.010 Asistenčné úlohy na podporu orgánov verejnej moci. ⁴⁾ Poslaním a povinnosťou ozbrojených síl je podieľať sa na plnení úloh v čase výnimočného alebo núdzového stavu, pri ktorom sú ohrozené životy a zdravie osôb alebo majetok a pri odstraňovaní jeho následkov. Ozbrojené sily možno použiť na riešenie mimoriadnych udalostí aj bez vyhlásenia výnimočného alebo núdzového stavu v postihnutých oblastiach. V rámci poskytovania humanitárnej pomoci môžu ozbrojené sily plniť úlohy aj mimo územia Slovenskej republiky, ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Ženijné spôsobilosti zohrávajú v tejto oblasti kľúčovú úlohu:

- a) Ženijná podpora plní dôležitú úlohu podpory civilného obyvateľstva pri živelných pohromách a priemyselných haváriách. Svojimi špecializovanými spôsobilosťami sa podieľa na evakuačných, ochranných a záchranných prácach a eliminácii následkov vzniknutej katastrofy.
- b) Ženijná podpora ozbrojenými silami je nositeľom záväzku Slovenskej republiky vyplývajúceho z medzivládnej dohody o vytvorení spoločného mnohonárodného ženijného práporu na pomoc civilnému obyvateľstvu pri katastrofách na území zmluvných štátov projektu *TISA* ⁵⁾ (Maďarská republika, Rumunská republika, Ukrajina a Slovenská republika).

Úrovne ženijnej podpory

1.10 Ženijná podpora na strategickej úrovni. Na strategickej úrovni sú ženijné aktivity zamerané na tri základné oblasti: plánovanie síl ženijnej podpory, stratégia ženijnej podpory a plánovanie a vykonávanie operácií/cvičení. V súvislosti s operáciami je ženijná činnosť na strategickej úrovni sústredená na zabezpečenie prostriedkov a spôsobilostí na generovanie, nasadenie, udržiavanie a obnovu síl. Infraštruktúra, ktorá je kritickým aspektom pre nasadenie a udržiavanie síl, je silne závislá na spôsobilostiach ženijnej podpory. Dôkladná analýza ženijných otázok na strategickej úrovni je nevyhnutným predpokladom pre zaistenie správnej ženijnej podpory operačným a taktickým ve-

---

⁴⁾ Zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, §4.

⁵⁾ Dohoda medzi vládou Maďarskej republiky, vládou Rumunska, vládou Slovenskej republiky a vládou Ukrajiny o vytvorení mnohonárodného ženijného práporu.

liteľom. Ženijná podpora na strategickej úrovni zodpovedá za poskytovanie odborného poradenstva v nasledujúcich oblastiach:

- a) Vplyv terénu a infraštruktúry na plány a operácie.
- b) Požiadavky na tvorbu ženijných síl.
- c) Strategické nasadenie a odsun.
  - (1) Požiadavky na koaličnú ženijnú podporu a dodávateľské služby.
  - (2) Ženijná podpora pre udržiavanie strategických ciest.
- d) Strategické priority pre ženijnú podporu.
- e) Spoločný proces určovania cieľov.
- f) Stratégia pre ženijnú podporu:
  - (1) C-IED.
  - (2) Humanitárna pomoc.
  - (3) Ochrana životného prostredia.
  - (4) Štandardy infraštruktúry.
  - (5) Ochrana síl.
  - (6) Stiahnutie a obnova síl.
  - (7) Civilné authority.
- g) Pravidlá nasadenia (Rules of Engagement – ROE).
- h) Ženijná interoperabilita a šandardizácia.
- i) Súčinnosť s logistikou pri plánovaní ženijných zásob.
- j) Spôsobilosti HNS.

1.11 **Ženijná podpora na operačnej úrovni.** Priority pre ženijnú činnosť a s tým súvisiace pridelovanie zdrojov sa určujú počas procesu operačného plánovania, do ktorého musia byť ženijní odborníci veliteľstva plne začlenení. Ženijní odborníci majú koordinačnú právomoc za ženijné aktivity vo svojich silách. Plánujú, koordinujú, monitorujú a analyzujú všetky ženijné aspekty pre podporu operácií. Poskytujú odbornú pomoc veliteľovi v nasledujúcich oblastiach:

- a) Tvorba ženijnej koncepcie a plánov pre operácie.
- b) Príprava a formovanie priestoru vedenia operácie.
- c) Ženijná podpora manévru.
- d) Ženijná podpora stabilizačným operáciám.
- e) Spoločný proces určovania cieľov a plánovaných palieb.

- f) Ženijná podpora udržiavaniu síl vrátane výstavby a udržiavania infraštruktúry.
  - g) Ženijná podpora ochrane životného prostredia.
  - h) Ženijná podpora logistike.
- 1.12 **Ženijná podpora na taktickej úrovni.** Ženijná podpora na taktickej úrovni sústreďuje svoje úsilie na podporu manévru a opatrení na prežitie. Avšak plní aj úlohy spojené s dlhodobým udržiavaním síl.

Sily a zdroje ženijnej podpory

- 1.13 **Kontext.** Ženijná podpora v spoločných operáciách podporuje strategickú a operačnú mobilitu, výstavbu a udržiavanie infraštruktúry, ochranu a udržiavanie spoločných síl/zoskupenia a formuje a zdokonaľuje *spoločný priestor vedenia operácie* pre spoločný manéver.
- 1.14 **Spôsobilosti ženijnej podpory.** Interné a/alebo pridelené ženijné spôsobilosti musia veliteľovi spoločných síl/zoskupenia poskytovať dostatočné ženijné zdroje na splnenie ženijných úloh. V prípade koalíčných operácií mimo územia Slovenskej republiky môžu byť tieto spôsobilosti a zdroje zabezpečované koalíčnymi partnermi alebo formou HNS.
- 1.15 **Ďalšie zdroje ženijnej podpory.** HNS (vojenská i civilná) a civilní dodávateľia môžu hrať významnú úlohu pri poskytovaní ženijnej podpory a preto sa s nimi musí počítat' ako s dodatočným zdrojom ženijných spôsobilostí. Stupeň spoľahlivosti HNS závisí od spoločného priestoru vedenia operácie a charakteru konfliktu. Dostupnosť HNS a stav miestnej infraštruktúry majú zásadný vplyv na rozsah ženijnej podpory. Vo všeobecnosti platí, že sa na HNS nemožno spoliehať ako na náhradu kľúčových schopností.

Zhrnutie

- 1.16 Súčasné expedičné operácie, v ktorých môžu ozbrojené sily pôsobiť, vyžadujú rozsiahlu ženijnú podporu spoločných síl. Maximálnu efektivitu ženijnej podpory je možné dosiahnuť len koordináciou ženijného úsilia a centrálnym ženijným odborným riadením.
- 1.17 Rovnováha úsilia medzi ženijnou podporou síl a ženijnou podporou boja závisí na úrovni (strategická, operačná, taktická), type a fáze operácie. Kľúčovou úlohou ženijných dôstojníkov na všetkých stupňoch velenia je koordinácia dostupných ženijných zdrojov (sily, prostriedky, materiál).

Kapitola 2 Velenie a riadenie ženijnej podpory

Úvod

- 2.01 Efektívne velenie a riadenie vytvára podmienky pre účelné a koordinované využívanie ženijnej podpory.

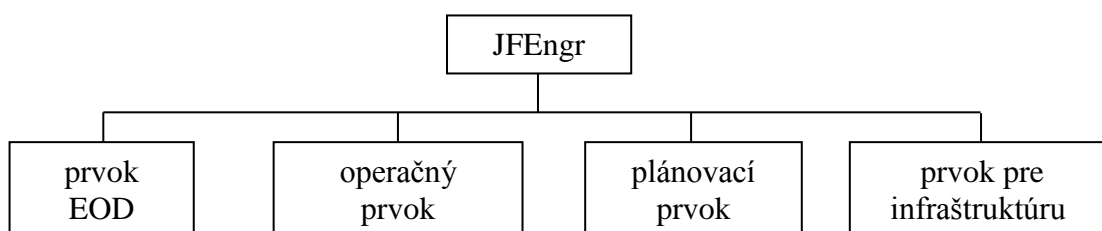
Princípy velenia a riadenia

- 2.02 **Jednota velenia.** Najvyšší ženijný dôstojník štábu alebo veliteľstva (v aliančných operáciách ženijný náčelník) je principiálny poradca veliteľa v oblasti ženijnej podpory. Veliteľ môže delegovať ženijnému poradcovi (najvyššiemu ženijnému dôstojníkovi) koordinačnú právomoc s cieľom zaistiť efektívne použitie ženijných spôsobilostí a zdrojov. Ženijný „štáb“ (dôstojníci) zodpovedá veliteľovi za včasné odborné poradenstvo a podporu a podieľa sa na práci všetkých relevantných pracovných skupín.
- 2.03 **Centralizované plánovanie a decentralizované vykonanie.** Nasadzovanie a využívanie dostupných ženijných zdrojov by malo byť plánované centrálné. Naopak vykonávanie úloh by malo byť decentralizované a delegované na najnižší možný stupeň velenia.
- 2.04 **Včasné zapojenie ženijnej podpory.** Úspešné a včasné splnenie ženijných prác závisí od dostupnosti ženijných zdrojov (personál, financie, technika, vybavenie a materiál). Úzka spolupráca so spravodajským štábom zabezpečuje dostupnosť a včasnosť potrebných ženijných prieskumných informácií. Ženijná rekognoskácia priestoru vedenia operácie je nevyhnutnou podmienkou pre vytvorenie spravodajskej prípravy bojiska, spoločného operačného obrazu a zaistenie synchronizácie ženijného úsilia.
- 2.05 **Koncepcia podporujúceho/podporovaného.** Kľúčovou úlohou pre ženijných odborníkov veliteľstva/štábu je zhodnotenie dostupnosti ženijných zdrojov (sily, prostriedky a materiál), ich generovanie a koordinácia ženijného úsilia spoločných síl/zoskupenia. Ženijné úsilie môže zahrňovať aj hostiteľské krajiny, dodávateľov, medzinárodné organizácie a agentúry. Zároveň musia zabezpečovať informácie o spôsobilostiach a obmedzeniach vyčlenených podporných zdrojov a ich potenciálny dopad na podporované poslanie. Rozhodnutie o vyčlenení a pričlenení ženijných síl a prostriedkov inej zložke je v právomoci veliteľa spoločných síl/zoskupenia, ktorý tak môže konať na základe odporúčaní svojich ženijných odborníkov.
- 2.06 **Centralizovaná technická právomoc.** V mnohonárodných operáciách mimo územia Slovenskej republiky bývajú všeobecné kritériá a štandardy pre infraštruktúru spravidla stanovené strategickým stupňom alebo veliteľom operačného zoskupenia. Ak v ozbrojených silách platia prísnejšie kritériá, potom

musia ich ženijné jednotky plne rešpektovať štandardy a normy ozbrojených síl.

Organizácia ženijnej podpory v operáciách

- 2.10 Primeraný a dobre štrukturalizovaný ženijný štáb na čele so ženijným náčelníkom je najzákladnejšou požiadavkou uplatňovanou v operáciách NATO na zabezpečenie odbornej ženijnej pomoci veliteľovi spoločných síl. Štruktúra ženijného štábu sa prispôsobuje poslaniu, typu a podmienkam operácie, zloženiu spoločných síl a stupňu velenia. Model takejto štruktúry je zobrazený na obrázku 1. V ozbrojených silách sa funkcie *ženijný náčelník – JFEngr* a samostatný *ženijný štáb – JEngr* v mierových štruktúrach nepoužívajú. Velenie a riadenie ženijnej podpory sa vykonáva služobným postupom.
- 2.11 **Ženijný náčelník spoločných síl (Joint Force Engineer – JFEngr)** je hlavný ženijný poradca veliteľa spoločných síl pre oblasť ženijnej podpory. Nemá veliteľskú právomoc. Avšak zodpovedá za koordináciu, plánovanie a vykonávanie všetkých ženijných aspektov na podporu operácie.

Obrázok 1 Model štruktúry ženijného štábu veliteľstva spoločných síl

- 2.12 **Operácie.** Hlavné úsilie tohto ženijného štábneho prvku je koordinácia ženijného úsilia bojovej a vojskovej podpory v súčinnosti so štábom pre operácie a logistickým štábom. Podieľa sa na tvorbe operačných rozkazov a manažuje a riadi ženijnú podporu prebiehajúcim operáciám s cieľom zaistiť splnenie požiadaviek veliteľa. Podporuje spravodajský proces poskytovaním expertízy v súvislosti so silami (ženijnými) a prostriedkami nepriateľa, terénom, ženijnými zdrojmi, infraštruktúrou a hrozbami spojenými so záťarasami a výbušnými prostriedkami. Vytvára a udržiava informačnú databázu o dostupných ženijných spôsobilostiach a zdrojoch vrátane konštrukčného materiálu, ženijnej techniky, dodávateľov, remeselníkov a pracovnej sily a informačnú databázu o ženijných spôsobilostiach nepriateľa.
- 2.13 **Plánovanie.** Plánovači zo ženijného štábu podporujú proces operačného plánovania. Plánovacia zložka ženijného štábu identifikuje požiadavky na ženijnú podporu a vytvára a udržiava ženijné plány. Pripravuje stratégiu a smernice veliteľa, koncepty, doktríny a podieľa sa na procese tvorby síl.

- 2.14 **EOD.** Velenie a riadenie všetkých jednotiek a prvkov EOD v operácii sa jednoznačne definuje v operačných rozkazoch a v národných a medzinárodných direktívach. Veliteľ spoločných síl by mal mať právomoc nad všetkými národnými EOD silami. Vo veliteľstve operácie a podriadených operačných zoskupeniach sa spravidla vytvárajú koordinačné EOD skupiny, ktoré sú zodpovedné za odborné poradenstvo a koordináciu EOD. Tieto koordinačné skupiny nemajú právomoc velenia.
- 2.15 **Infraštruktúra.** Tento prvok zodpovedá za poskytovanie poradenstva v oblasti infraštruktúry, životného prostredia, ženijnej podpory logistiky a plánovanie, realizáciu a koordináciu projektov súvisiacich s infraštruktúrou.
- 2.16 **Podpora hostiteľskou krajinou.** Z hľadiska ženijnej podpory je nevyhnutné, aby sa styk s hostiteľskou krajinou nadviazal čo najskôr. Pri plánovaní a realizácii ženijných prác na teritóriu hostiteľskej krajiny musí byť rešpektovaná jej suverenita a dodržiavané jej štandardy a zákony. Preto mnohé ženijné aktivity vyžadujú koordináciu a schválenie hostiteľskou krajinou. Obmedzenia zdrojov hostiteľskej krajiny (materiál a pracovná sila) musia byť identifikované včas, aby mohol JFEngr koordinovať ich pridelenie. Dohovory s hostiteľskou krajinou, ako sú memorandá o porozumení a technické dohody, sa pripravujú v predstihu. Tieto dohody by mali zohľadňovať i obstarávanie ženijných zdrojov. Medzi zdroje HNS súvisiace so ženijnou podporou patria: letiská (prístavy), civilná pracovná sila, stavebníctvo, rôzne zariadenia, zásobovanie a služby ako aj doprava. Na zaistenie efektivity a flexibility HNS je nevyhnutné počas celej operácie udržiavať s hostiteľskou krajinou súčinnosť.

Zhrnutie

- 2.17 Efektívnosť *ženijného štábu* závisí na úzkej spolupráci a koordinácii *ženijných štábov* všetkých stupňov a zložiek. Pre naplánovanie, koordináciu, integráciu a synchronizáciu ženijnej podpory, musí *ženijný štáb* spolupracovať so všetkými zložkami veliteľstva/štábu. Zároveň musí počas celej doby operácie úzko spolupracovať s predstaviteľmi hostiteľskej krajiny, koalíčnými silami, civilnými organizáciami a agentúrami, aby sa zaistilo, že ženijná podpora je správne koordinovaná a synchronizovaná.

Kapitola 3 Plánovanie spoločnej ženijnej podpory

Úvod

- 3.01 Ženijné úlohy vyžadujú čas, zdroje a živú silu. Preto je včasná identifikácia ženijných požiadaviek kritická a vyžaduje si včasné zapojenie ženijných odborníkov do plánovacieho procesu. Z hľadiska ženijnej podpory je nevyhnutné zaistiť dôkladnú analýzu ženijných faktorov ako sú terén a infraštruktúra.
- 3.02 Ženijní dôstojníci na veliteľstvách a štáboch všetkých stupňov zodpovedajú za plánovanie ženijnej podpory, ktoré musí byť integrované nie len horizontálne v rámci ich veliteľstiev, ale aj vertikálne so ženijnými plánmi nadriadených a podriadených veliteľstiev. Aby mohli zoskupenia začať vykonávať operácie, musí byť naplánované ich nasadenie do priestoru, musia mať vytvorené podmienky pre svoje zladenie, čo vyžaduje ženijné úsilie na výstavbu logistických a iných tylových zariadení a kladie väčší dôraz na stavebné a remeselné zručnosti. Zároveň musí byť vykonané zladenie aj s hostiteľskou krajinou, medzinárodnými organizáciami, nevládnymi organizáciami a ďalšími relevantnými partnermi.

Plánovanie na strategickej úrovni

- 3.03 **Kontext.** Ženijné plánovanie na strategickej úrovni pomáha pripraviť podmienky pre následné operácie. Ženijní odborníci na strategickej úrovni v operačnom plánovacom procese zapracovávajú ministerské smernice, spravodajské analýzy a situačné plány za účelom udržiavať a vytvárať potrebné ženijné spôsobilosti, z ktorých sa čerpá pri procese tvorby síl. Zároveň posudzujú plány z hľadiska existujúcej infraštruktúry, na základe čoho definujú potrebné ženijné spôsobilosti a kritické ženijné požiadavky. Pri koalíčných operáciách sa podieľajú na tvorbe memoránd o porozumení s koalíčnými partnermi a hostiteľskou krajinou. Vypracovávajú zoznam predpokladaných ženijných úloh. Toto umožňuje strategickému stupňu vypracovať nariadenia a smernice pre operačných veliteľov a tým začať operačný plánovací proces. Smernice a nariadenia zo strategickej úrovne musia zahrňovať obmedzenia pre vedenie spoločného ťaženia a pre proces určovania cieľov, strategické nasadenie síl, spoluprácu s koalíčnými partnermi alebo hostiteľskou krajinou, pravidlá pre zatarasovanie, použitie mín a EOD, ženijné úlohy na podporu C-IED úsilia, priority, ženijné zdroje a ich obmedzenia. Toto všetko ovplyvňuje obsah a rozsah ženijnej prílohy operačného plánu, ktorá býva zvyčajne označená ako *príloha EE* (C-IED nie je súčasťou ženijnej prílohy).
- 3.04 **Zodpovednosti pri absencii hostiteľskej krajiny.** Ak v operáciách NATO nie je dostupná žiadna domáca HNS, potom úlohu hostiteľskej krajiny v oblasti podpory infraštruktúry plní Spojenecké veliteľstvo pre operácie (Allied Command of Operations – ACO) alebo určená agentúra NATO. Na zá-

klade uzatvorenia bilaterálnych dohôd môžu túto úlohu pre ozbrojené sily plniť aj iné koaličné krajiny.

- 3.05 **Tvorba síl.** Strategická úroveň je zodpovedná za prípravu konceptu operácie a definovanie požadovaných síl.⁶⁾ V procese tvorby síl je potrebné zohľadniť:
- a) pravdepodobné úlohy,
  - b) operačné prostredie,
  - c) dostupnosť, kvalitu a spoľahlivosť HNS a dodávateľov,
  - d) možnú spoluprácu a spôsobilosti koaličných krajín,
  - e) požadovaný čas pre RSOM (Reception, Staging and Onward Movement – Príjem, sústredenie a presun) a TOA (Transfer of Authority – Odovzdanie právomoci) pre ženijné sily.
- 3.06 **EOD, použitie mín a pravidiel pre zatarasovanie.** Pravidlá pre EOD, používanie mín a zatarás sa stanovujú na strategickej úrovni alebo vyššie. Každé z týchto pravidiel má rozdielny vplyv na hostiteľskú krajinu a koaličné sily a ovplyvňuje úroveň ženijnej podpory. *Ženijný náčelník a jeho štáb* sa zaoberajú plánovaním a integráciou ženijných prostriedkov a dopadmi týchto pravidiel na operácie.

Plánovanie na operačnej úrovni

- 3.07 Na operačnej úrovni sa ženijní dôstojníci veliteľstva podieľajú na procese operačného plánovania (ďalej len „operačné plánovanie“) prácou v určenej plánovacej skupine pri tvorbe operačného rozkazu a tvorbou ženijnej prílohy. Je nevyhnutné, aby sa podieľali nie len na analýze poslania, ale aj úzko spolupracovali so všetkými ostatnými štábnymi odbormi/prvkami. Úzko spolupracujú so ženijnými odborníkmi na strategickej a taktickej úrovni. Požiadavky operačnej úrovne často vyžadujú opatrenia na strategickej úrovni a naopak informácie potrebné na strategickej úrovni je možné získať len z nižšej úrovne. V tomto procese sa musia na všetkých úrovniach preskúmať všetky možnosti na zefektívnenie plánovania, zrýchlenie prípravy a udržiavanie komunikácie v súlade so služobným postupom. Vypracovanie konsolidovaného a efektívneho ženijného plánu si vyžaduje nepretržitú vertikálnu i horizontálnu komunikáciu.

---

⁶⁾ Požiadavky na sily sú v operáciách NATO definované v dokumente *Statement of Requirement – SOR*, ktorý spoločne s konceptom operácie schvaľuje „Riadiaca skupina“. Následne po schválení sú členské krajiny oslovené k splneniu požiadaviek definovaných v SOR.

Ženijná podpora v procese operačného plánovania

3.08 **Všeobecne.** Úroveň ženijného príspevku do operačného plánovania závisí od operačných požiadaviek. Ženijná podpora hostiteľskou krajinou môže plne alebo čiastočne pokrývať niektoré z týchto požiadaviek. Dostupný čas, finančný rozpočet, zdroje a živá sila sú limitujúce faktory, ktoré sa musia dôsledne analyzovať pri plánovaní ženijných úloh. Ženijný príspevok do operačného plánovania je výsledkom nasledujúcich piatich fáz operačného plánovania.

a) **Iniciačná fáza.** Do vydania iniciačnej smernice ženijní príslušníci štábu pokračujú v rutinnom výcviku. Ak sú už k dispozícii informácie o blížiaci sa zmene politickej situácie alebo o začiatku novej krízy, musia zintenzívniť zber informácií a začať pripravovať možný rámec infraštruktúry priestoru vedenia operácie a vykonávať paralelné plánovanie s nadriadeným veliteľstvom. Vykonávajú analýzu a aktualizáciu ženijných príloh typových operačných plánov. Ženijné záujmy v tejto fáze zahŕňujú:

- (1) analýzu terénu a počasia,
- (2) zhodnotenie infraštruktúry a zariadení HN,
- (3) zhodnotenie ženijných spôsobilostí koalických síl a HN,
- (4) spôsobilosti pridelených ženijných síl,
- (5) citlivé oblasti z hľadiska ochrany životného prostredia,
- (6) historické a kultúrne pamiatky,
- (7) požiadavky podporovaných koalických síl,
- (8) hlavné zásobovacie cesty a letiská a vstupné prístavy (Airport of Debarkation – APOD / Seaport of Debarkation – SPOD).

b) **Fáza orientácie.** Ženijný štáb udržiava úzku súčinnosť s operačnými a logistickými plánovačmi s cieľom naplánovať ženijnú podporu pre všetky varianty činnosti. Cieľom súčinnosti so spravodajským štábom je zosúladiť ženijný prieskum so systémom ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance – spravodajstvo, sledovanie, zisťovanie cieľov a prieskum) a celkovou spravodajskou podporou pre všetky varianty činnosti. Zodpovedá za navrhnutie ženijnej podpory pre zvolený variant činnosti a navrhnutie možnej organizačnej štruktúry ženijnej podpory. V tejto fáze sú ženijné prieskumné aktivity zamerané na získanie dodatočných informácií o ženijných zdrojoch, teréne, infraštruktúre a miestnych komerčných spôsobilostiach.

c) **Fáza tvorby konceptu.** Ženijný štáb asistuje operačným plánovačom pri tvorbe variantov činnosti, ktoré majú byť predložené veliteľovi. Vykonávajú ženijnú analýzu variantu a identifikujú požadovanú ženijnú podporu.

Pre každý variant navrhovaný veliteľovi by sa mal vytvoriť rámec infraštruktúry operačnej oblasti. Analyzujú sa možné ženijné úlohy a spracovávajú sa požiadavky na ženijné sily a spôsobilosti. V tejto fáze sa úsilie sústreďuje na:

- (1) špecifické ženijné úlohy na podporu každého variantu činnosti,
  - (2) identifikáciu všetkých ženijných faktorov, ktoré môžu ovplyvniť nasadenie síl,
  - (3) dostupnosť požadovaných ženijných spôsobilostí a zdrojov (sily, prostriedkov a materiál) pre podporu každého variantu,
  - (4) požiadavky na logistiku pre podporu každého variantu,
  - (5) konštrukčné požiadavky pre podporu každého variantu,
  - (6) ochranu síl,
  - (7) aktivity, spôsobilosti a zdroje potrebné na začatie spoločných operácií.
- d) **Fáza tvorby plánu.** Keď veliteľ schváli tvorbu operačného plánu (OPLAN), *ženijný štáb* začína vytvárať ženijnú prílohu k OPLAN vrátane určovania priorít ženijných úloh. Asistuje operačným a logistickým plánovačom pri tvorbe OPLAN.
- e) **Fáza preverenia plánu.** Ženijný štáb sa podieľa na pravidelnom prehodnocovaní existujúcich plánov. Toto zahŕňa aktualizáciu infraštruktúry a komerčných spôsobilostí.

Spolupráca pri plánovaní ostatných oblastí

- 3.09 Ženijní odborníci sa musia podieľať na plánovačom a rozhodovačom procese vo všetkých oblastiach súvisiacich so ženijnou podporou.
- 3.10 **Ženijná podpora a geografická podpora.** Geografická podpora je súčasťou spravodajskej podpory. Ženijní odborníci sa podieľajú na analýze terénu z hľadiska nasledujúcich faktorov:
- a) zhodnotenie priechodnosti terénu vrátane existujúcej cestnej siete a vplyvu počasia na priechodnosť,
  - b) identifikácia potenciálneho kľúčového terénu,
  - c) prekonávanie existujúcich prekážok.
- 3.11 **Ženijný prieskum a ISTAR**
- a) Ženijný prieskum produkuje informácie, ktoré sa týkajú činnosti ženijných jednotiek a prostriedkov nepriateľa i vojensko-geografických informácií o prostredí a teréne. Informácie získané ženijným prieskumom sú zhro-

mažďované a hlásené ženijnou prieskumnou jednotkou do systému zhromažďovania ISTAR.

b) Ženijný prieskum tvorí neodmysliteľnú časť spravodajskej prípravy bojiška a je vyžívaný veliteľmi ženijných jednotiek a ženijnými špecialistami štábu na:

- (1) poskytovanie odporúčaní veliteľovi a zodpovedajúcemu personálu v súvislosti s vplyvom terénu a počasia na mobilitu vlastných síl a síl nepriateľa,
- (2) poskytovanie odporúčaní veliteľovi a zodpovedajúcemu personálu v súvislosti s použitím vlastných ženijných síl a prostriedkov,
- (3) poskytovanie odpovedí na informačné požiadavky, ktoré sa týkajú ženijnej činnosti nepriateľa v teréne, ktoré môžu naznačiť jeho zámer a doplnenie informácií do zobrazenia všeobecnej situácie a jej možný vývoj,
- (4) odhady možného rozsahu vplyvu ženijných prostriedkov nepriateľa na plnenie úloh podľa plánu a návrh metód na obmedzenie týchto hrozieb.

3.12 **Ženijná podpora a proces určovania cieľov.** Ženijná podpora sa podieľa na procese určovania cieľov s dôrazom na formovanie a prípravu bojiška a analýzu predpokladaných dôsledkov bojovej činnosti na infraštruktúru. Ženijné úlohy môžu zahŕňať:

a) výber operačných cieľov:

- (1) ciele, ktoré nepriateľ nemôže ľahko obísť,
- (2) ciele a útočné prostriedky, ktoré môžu byť prekonané vlastnými ženijnými prostriedkami,
- (3) zakázané ciele,

b) včasný odhad škôd, ktoré môžu vyžadovať dodatočné ženijné prostriedky, ako napr. premostňovacie prostriedky,

c) zhodnotenie požiadaviek na ženijnú podporu na základe odhadu škôd.

3.13 **Ženijná podpora a CIMIC.** CIMIC je dôležitým aspektom všetkých operácií. Ženijná podpora a CIMIC musia pri plánovaní a realizácii úloh CIMIC úzko spolupracovať. Ženijná podpora sa môže podieľať na rekonštrukcii a výstavbe. Cieľom spolupráce je:

a) zamedzenie duplicity úsilia,

b) vzájomná informovanosť o tom čo sa plánuje a vykonáva v civilnom sektore,

c) zapojenie sa ženijnej podpory do projektov CIMIC,

- d) možnosť využitia civilných služieb v prospech ženijnej podpory,
  - e) udržiavanie rovnováhy medzi požiadavkami CIMIC a dostupnosťou ženijnej podpory.
- 3.14 **Ženijná podpora a HNS.** HNS je potenciálny zdroj spôsobilostí využiteľných v prospech ženijnej podpory. Preto ženijné štáby musia poznať možnosti HNS. Kľúčové aspekty HNS, ktoré musia zhodnotiť, zahŕňujú:
- a) spôsobilosti ženijných síl,
  - b) dostupnosť zdrojov,
  - c) konštrukčné štandardy,
  - d) otázky ochrany životného prostredia,
  - e) spôsobilosti dodávateľov a postupy uzatvárania kontraktov,
  - f) sociálno-ekonomické aspekty,
  - g) otázky ochrany síl.
- 3.15 **Ženijná podpora a logistika.** Logistika zodpovedá v spoločnom priestore vedenia operácie za presuny a udržiavanie síl a koordinuje všetky logistické aktivity všetkých zložiek pôsobiacich v tomto priestore. Jednou z najvýznamnejších ženijných úloh je podpora logistickému úsiliu. Ženijná podpora infraštruktúry zahŕňa výstavbu, udržiavanie, opravy, úpravy a odstraňovanie zariadení infraštruktúry, ktoré sú určené na nasadenie, sústredenie, ubytovanie a odsun vojenských síl vrátane výstavby, opráv a udržiavania hlavných zásobovacích ciest. Vzhľadom na obmedzené spôsobilosti ženijných jednotiek ozbrojených síl je nevyhnutné k zabezpečeniu niektorých služieb využiť koaličné ženijné jednotky, resp. civilných dodávateľov.

Zvláštnosti plánovania ženijnej podpory

- 3.16 **Financovanie ženijných prác.** Ženijné úlohy, najmä zamerané na podporu infraštruktúry, sú finančne veľmi nákladné a často nad rámec možností ozbrojených síl. Takéto úlohy, ak sú plnené ozbrojenými silami, vyžadujú osobitný prístup z hľadiska zabezpečenia finančných, materiálnych a často aj ľudských zdrojov. Národné financovanie je primárny mechanizmus v operáciách NATO. Niektoré úlohy sa zabezpečujú na základe dvojstranných dohôd. Spoločné financovanie z prostriedkov NATO sa sústreďuje na hlavné strategické úlohy v spoločnom priestore vedenia operácie. *Napr. NATO Security Investment Programme (NSIP) je jeden zo spôsobov spoločného financovania. Spoločné financovanie s využitím NSIP sa sústreďuje na podporu budovania infraštruktúry, ktorá je v spoločnom záujme NATO a je nad rámec národných zdrojov. (Typické príklady: prvky veliteľstiev v priestore vedenia operácie, kritická strategická infraštruktúra, letiská). V rámci operácií EÚ s vojenskými*

dopadmi sa na financovanie takýchto projektov využíva systém spoločného financovania zakotvený v mechanizme ATHENA.

- 3.17 **Plán zabezpečenia zdrojov** poskytuje veliteľovi predstavu o požadovaných zdrojoch potrebných na podporu operácie. Nezahrňuje len infraštruktúru, ale aj požiadavky súvisiace s komunikačnými a informačnými systémami, ľudskými zdrojmi, operačným rozpočtom atď.
- 3.18 **Ženijný materiál.** Obstarávanie, manažovanie a distribúcia kritického ženijného materiálu potrebného na dosiahnutie požadovaných spôsobilosti sú dôležitými aspektmi plánovania ženijnej podpory.
- 3.19 **Využitie ženijných jednotiek a personálu.** Sústreďenie ženijných spôsobilostí na hlavné úsilie je trvalou požiadavkou. Preto manažovanie ženijných spôsobilostí je kľúčovou zodpovednosťou ženijného náčelníka v operácii, resp. povereného ženijného špecialistu.
- 3.20 **Dodávateľia.** Dodávateľské služby sa využívajú všade tam, kde nie je možné využiť národné, resp. koalíčné ženijné jednotky. V takýchto prípadoch je potrebné delegovať zodpovednosť za uzatváranie kontraktov na určené osoby. Pri využívaní civilných dodávateľov musí vojenský (kontrakčný a odborný) personál dohliadať na oceňovanie položiek a vykonávať kontrolu kvality projektov.

Zhrnutie

- 3.21 Začlenenie ženijnej podpory do procesu operačného plánovania je základnou požiadavkou na každej úrovni velenia. Koordinácia ženijného úsilia a úzka spolupráca na horizontálnej a vertikálnej úrovni ako aj spolupráca s hostiteľskou krajinou, medzinárodnými organizáciami, mimovládnyimi organizáciami a ďalšími relevantnými hráčmi sú úlohou ženijného náčelníka, resp. poverených ženijných špecialistov.

Kapitola 4 Ženijná podpora pri vedení spoločných operácií

Úvod

4.01 Táto kapitola pojednáva o ženijných úlohách pri príprave a vedení spoločných operácií. Popisuje vykonávanie ženijnej podpory v celom spektre potenciálnych operácií od začiatku krízy až po ukončenie konfliktu.

Operačné princípy

4.02 Kľúčové princípy pre ženijnú podporu spoločných operácií:

- a) **Jednota úsilia.** Najvyšší ženijný dôstojník (v operáciách NATO ženijný náčelník) je hlavný odborný radca veliteľa spoločných síl/zoskupenia pre oblasť ženijnej podpory. Analyzuje všeobecnú ženijnú situáciu a navrhuje pridelovanie ženijných zdrojov. Jednota úsilia je kľúčový ženijný princíp, ktorý ovplyvňuje plánovanie, vykonanie a koordináciu spoločnej ženijnej podpory s cieľom dosiahnuť včasné a najefektívnejšie splnenie veliteľovho zámeru.
- b) **Ciele.** Najvyšší ženijný dôstojník (ženijný náčelník) musí zabezpečiť, že strategické pokyny a smernice sú transformované na operačnú a taktickú úroveň. Zodpovedá za vypracovanie smerníc s dôrazom na nasledujúce oblasti: zatarasovacie operácie, ochrana síl, humanitárna pomoc, EOD, odtarasovacie operácie (môžu byť zvlášť pre čistenie priestorov a humanitárne odminovanie) a infraštruktúra.
- c) **Koncentrácia sily.** Centralizované plánovanie a koordinácia umožňujú včas a na správnom mieste sústrediť a použiť ženijné spôsobilosti. Z toho dôvodu je nevyhnutné udržiavať nepretržitú súčinnosť všetkých zložiek.
- d) **Hospodárnosť úsilia.** Včasné zapojenie ženijnej podpory do strategického a operačného plánovania je prvotným predpokladom pre najúčinnnejšie využitie zdrojov. Plnenie ženijných úloh vyžaduje nasadenie a riadenie personálnych, technických a materiálnych zdrojov, ktoré sú dostupné spravidla len v limitovanom množstve. Preto sa ženijné zdroje musia využívať vždy čo najefektívnejšie a najhospodárnejšie. Chýbajúce, resp. nedostatočné ženijné spôsobilosti je možné nahradiť civilnými dodávateľmi.
- e) **Pridelenie priorít.** Aby sa zabezpečilo čo najefektívnejšie použitie ženijných zdrojov (živá sila, prostriedky a materiál), musia byť na všetkých úrovniach veliteľmi jasne stanovené priority. Priority ženijného úsilia a pridelovania zdrojov sa stanovujú v rámci plánovacieho procesu na všetkých úrovniach na základe návrhu príslušných ženijných špecialistov.

Ženijná podpora pri vedení spoločných operácií

- 4.03 Ženijná podpora zahŕňa ženijnú podporu boja vrátane priamej podpory operácií a ženijnú podporu (na udržiavanie) síl. Ženijná podpora umožňuje veliteľovi spoločných síl/zoskupenia zabezpečovať vedenie spoločných operácií. Hospodárne a účinné využívanie spravidla obmedzených ženijných zdrojov je nevyhnutným predpokladom na zabezpečenie efektívnej podpory spoločných operácií a závisí na včasnom plánovaní, centralizovanej koordinácii a decentralizovanom vykonávaní. Operačný manéver a ochrana síl vyžadujú spôsobilosti ženijnej bojovej podpory. Ženijná podpora boja maximalizuje účinnok operačného manévru a spoločnej palebnej podpory a zvyšuje ochranu síl počas operácií. Ženijná podpora síl vyžaduje množstvo zdrojov, vysoký stupeň expertízy a plánovania a jej úlohy sú časovo náročné – dlhodobé. Na plnenie úloh ženijnej podpory síl sa často využívajú civilné zdroje alebo zdroje zabezpečované inými organizáciami. Ženijné jednotky z hľadiska svojich spôsobilostí sú plne využiteľné aj pre operácie nevojenského charakteru, ako napr. záplavy a zemetrasenia atď.
- 4.04 **Pred nasadením.** Na strategickej a operačnej úrovni plní ženijná podpora vo fáze plánovania dôležitú úlohu. Ženijní špecialisti analyzujú strategické a operačné možnosti a navrhujú potrebné ženijné spôsobilosti. Navrhujú a koordinujú priority pre ženijnú podporu spoločných síl.
- a) **Rekognoskácia.** Ženijní špecialisti sa musia zúčastniť prvotnej rekognoskácie plánovaného priestoru vedenia operácie. Dôkladná analýza a podrobný prieskum sú základné predpoklady pre spracovanie spravodajskej prípravy bojiska a získanie ďalších informácií nevyhnutných pre plánovací proces.
- b) **Príprava.** Ženijná podpora spoločných síl začína už prípravou podmienok pre nasadenie a udržiavanie síl. To zahŕňa prípravu dohôd a kontraktov s firmami a agentúrami a prepravu ženijných zdrojov do priestoru vedenia operácie. Ak sú miestne zdroje obmedzené, môže dochádzať ku konkurencii medzi koalíčnymi partnermi. V týchto prípadoch sa musia dopredu uzavrieť dohody o ich spoločnom užívaní alebo rozdelení. Centralizovaná kontrola by mala mať za cieľ nielen zabezpečenie vyvážených podielov, ale aj znižovanie nákladov. Zároveň je potrebné v súčinnosti s hostiteľskou krajinou, resp. nadriadeným stupňom riešiť otázky zatarasovania a ničenia objektov a dostupnosti vojenských alebo civilných spôsobilostí pre podporu ženijného úsilia.
- 4.05 **Nasadenie.**
- a) **Iniciačná fáza nasadenia.** V prvotných etapách fázy nasadenia sa ženijné úsilie sústreďuje na zdokonalenie a udržiavanie infraštruktúry hlavne logistických zariadení. Vyžaduje značné ženijné úsilie a spravidla väčšie

množstvo ženijných spôsobilostí – živej sily, prostriedkov a materiálu – ako je potrebné v ostatných fázach operácie. Mnohé spôsobilosti môžu byť zabezpečované hostiteľskou krajinou, resp. inými koalíčnými silami. Ženijná podpora môže zahŕňať:

- (1) analýzu a návrhy na využívanie existujúcej infraštruktúry,
  - (2) rekonštrukciu a udržiavanie letísk, prístavov a železničných staníc používaných pre nasadenie do operácie,
  - (3) zdokonaľovanie, čistenie, prípravu, zosilňovanie a udržiavanie hlavných ciest, priestorov a zariadení, ktoré sily využívajú počas fázy nasadenia,
  - (4) podporu ochrany síl.
- b) **Následné operácie.** Po iniciačnej fáze nasadenia sa ženijné úsilie sústreďuje na podporu mobility, zatarasovanie a opatrenia na prežitie.
- (1) **Podpora mobility.** Mobilita a voľnosť pohybu sú pre veliteľov základom pre vykonávanie operácií. Ženijná podpora plní kľúčovú úlohu pri prielome zátarás, čistení priestorov a prechode prekážok. V závislosti od podmienok môžu byť tieto úlohy zabezpečené koalíčnym partnerom, hostiteľskou krajinou alebo dodávateľskými službami. Tieto úlohy ako aj všetky úlohy súvisiace s čistením priestorov vrátane nevybuchnutej munície a nevybuchnutého výbušného materiálu (Unexploded Ordnance – UXO) a humanitárnym odminovaním musí koordinovať príslušný *ženijný náčelník/štáb*.
  - (2) **Zatarasovanie.** Pri presune spoločných síl na naviazanie priameho dotyku, ženijné úsilie pomáha formovať bojisko zriadením rôznych výbušných i nevýbušných zátarás a zosilňovaním prirodzených a umelých prekážok.
  - (3) **Opatrenia na prežitie.** Ženijná podpora opatreniam na prežitie vyžaduje rôzne ženijné spôsobilosti, ktoré závisia od stupňa ohrozenia v danej operácii. Základnými opatreniami platnými pre všetky operácie však zostávajú opevnenie a bezpečnostné opatrenia táborov, zosilnenie miest velenia, vybudovanie zariadení kolektívnej ochrany a vyčistenie priestorov.
- 4.06 **Udržiavanie.** Ženijná podpora v tejto fáze zahŕňa udržiavanie operačnej infraštruktúry, pokračuje zdokonaľovanie ochrany síl a plnia sa úlohy všeobecnej ženijnej podpory. V priaznivých podmienkach môžu udržiavacie práce vykonávať civilní dodávatelia. Bojové a stabilizačné operácie môžu mať za následok potrebu dodatočných ženijných úloh, ako napr. výstavba táborov pre vojnových zajatcov a utečeneckých centier v tylových priestoroch.

- 4.07 **Operácie po ukončení konfliktu.** Táto fáza sa vykonáva pred stiahnutím síl z operácie. Ženijná podpora sa podieľa na opravách poškodenej infraštruktúry, čistení bojísk, spolupracuje s mimovládnymi a medzinárodnými organizáciami, pomáha podporovať odídcov a utečencov a plní mnohé humanitárne úlohy. Mnohé z týchto úloh sa plnia v rámci informačných operácií so strategickým cieľom normalizovať situáciu.
- 4.08 **Stiahnutie síl.** Ženijná podpora v tejto fáze plní podobné úlohy ako v iniciačnej fáze nasadenia. V dôsledku veľkého množstva presunov a zhromažďovania personálu sú udržiavanie voľnosti pohybu a podpora ochrany síl jednými z najhlavnejších úloh ženijnej podpory v tejto fáze. Ženijné úsilie sa najčastejšie sústreďuje na rozobratie inštalovaných vstupných alebo výstupných zariadení. Pri plánovaní sa musí počítať s odovzdávaním priestorov a zariadení koalíčným partnerom, resp. civilnému sektoru.

Špecifická ženijná podpora operácií

- 4.09 **Odstraňovanie výbušných prostriedkov – EOD.** EOD je špecifickou úlohou ženijnej podpory. Operačné úlohy EOD (vrátane IEDD) plnia v prvom poradí špecializované EOD jednotky. Ostatné ženijné jednotky plnia úlohy EOD len vo svoj prospech pri čistení zamínovaných priestorov s obmedzením na spôsobilosť, na ktorú sú vycvičené a materiálne vybavené.⁷⁾ S cieľom znížiť ohrozenie vlastných síl a civilného obyvateľstva môžu ženijné jednotky asistovať EOD jednotkám/tímom pri odstraňovaní veľkého množstva nevybuchnutej alebo zanechanej munície. EOD úlohy môžu byť vykonávané aj bývalými bojujúcimi stranami, agentúrami hostiteľskej krajiny, medzinárodnými a mimovládnymi organizáciami.
- 4.10 **Ochrana pred improvizovanými výbušnými zariadeniami – C-IED.** C-IED je v zodpovednosti všetkých jednotiek. Ženijná podpora sa podieľa na C-IED operáciách plnením špecializovaných EOD a „klasických“ ženijných úloh. EOD úlohy zahŕňujú IEDD (priama likvidácia hrozby), skúmanie nájdených improvizovaných výbušných zariadení (Improvised Explosive Device – IED) a vyšetrovanie incidentov. Nešpecializovaná ženijná podpora sa podieľa na C-IED úsilí hlavne plnením úloh ochrany síl a podpory mobility nepretržitým udržiavaním priechodnosti ciest.
- 4.11 **Výcvik.** Ženijní špecialisti a ženijné jednotky musia byť pripravené plniť úlohy výcviku spoločných síl, personálu mimovládnych a medzinárodných organizácií, miestneho obyvateľstva, miestnych bezpečnostných síl. Typickým príkladom takéhoto výcviku je školenie v mínovej bezpečnosti vrátane ohrozenia od UXO a IED.

---

⁷⁾ V súlade s *Koncepciou EOD OS SR*, č.p. ŠbRO-377-9/2008-OŽPaEOD.

- 4.12 **Operačné maskovanie (Klamanie).** Vzhľadom na to, že ženijné jednotky sú významným indikátorom pre spravodajské úsilie nepriateľa, môžu hrať kľúčovú úlohu v operačnom maskovaní (pláne klamania). Ženijné úlohy v operačnom maskovaní (klamaní) zahŕňujú výstavbu klamnej infraštruktúry, výrobu makiet, budovanie klamných prepravísk, priestorov sústredenia a postavení. Ženijná podpora však za operačné maskovanie (klamanie) nezodpovedá.
- 4.13 **Infraštruktúra.** Ženijná podpora pomáha identifikovať požiadavky na operačnú infraštruktúru. Asistuje ⁸⁾ pri plánovaní, projektovaní a výstavbe požadovanej infraštruktúry.
- 4.14 **Ochrana síl.** Ženijná podpora podporuje úsilie na ochranu síl zriaďovaním alebo asistenciou pri budovaní ochranných stavieb, zátarás, pozorovacích miest, ochranných oplotení, opatrení proti pozorovaniu a ostreľovačom a znižovaním účinkov zbraňových systémov na objekty.

Zhrnutie

- 4.15 Ženijná podpora plní významnú úlohu vo všetkých fázach operácie. Veliteľstvá všetkých úrovní vyžadujú odbornú ženijnú podporu. Na začiatku operácií sa ženijné úsilie sústreďuje na operačnú infraštruktúru. Vo fáze vedenia operácie sa toto úsilie môže presunúť na podporu manévru.

---

⁸⁾ Ozbrojené sily disponujú len obmedzenými spôsobilosťami na projektovanie a stavbu objektov infraštruktúry.

SKRATKY

ACO (Allied Command of Operations)	Spojenecké veliteľstvo pre operácie
APOD (Airport of Debarkation)	Letisko vykladania
CIMIC (Civil-military Cooperation)	Civilno-vojenská spolupráca
C-IED (Counter Improvised Explosive Device)	Boj proti improvizovaným výbušným zariadeniam
EOD (Explosive Ordnance Disposal)	Odstraňovanie výbušných prostriedkov
HN (Host Nation)	Hostiteľská krajina
HNS (Host-Nation Support)	Podpora hostiteľskou krajinou
IED (Improvised Explosive Device)	Improvizovaný výbušné zariadenie
IEDD (Improvised Explosive Device Disposal)	Odstraňovanie improvizovaných výbušných zariadení
ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance)	ISTAR (spravodajstvo, sledovanie, zisťovanie cieľov a prieskum)
OPLAN (Operation Plan)	Operačný plán (plán operácie)
OPP (Operational Planning Process)	Proces operačného plánovania
ROE (Rules of Engagement)	Pravidlá nasadenia
RSOM (Reception, Staging and Onward Movement)	Príjem, sústredenie a presun (riadenie presunov a prepráv)
SPOD (Seaport of Debarkation)	Prístav vykladania
TOA (Transfer of Authority)	Odovzdanie právomoci (do podriadenosti)
UXO (Unexploded Ordnance)	Nevybuchnutá munícia, nevybuchnutý výbušný materiál

PRÍLOHA B

TERMÍNY A DEFINÍCIE

IED – improvised explosive device / improvizované výbušné zariadenie

Zariadenie umiestnené alebo vyrobené improvizovaným spôsobom obsahujúce deštrukčné, smrtiace, škodlivé, pyrotechnické alebo zápalné chemické látky a skonštruované na ničenie, vyradenie z prevádzky, narušanie alebo odvedenie pozornosti; môže obsahovať vojenský materiál, ale obyčajne sa vyhotovuje z nevojenského materiálu.

IEDD – improvised explosive device disposal / odstraňovanie improvizovaných výbušných zariadení

Je spôsobilosť na odstraňovanie improvizovaných výbušných prostriedkov. IEDD okrem odstraňovania konvenčnej munície (CMD) zahŕňa aj odstraňovanie nastraženej konvenčnej munície a improvizovaných výbušných prostriedkov.

UXO – unexploded explosive ordnance / nevybuchnutá munícia, nevybuchnutý výbušný materiál

Výbušný materiál so zapalovačom v odistenom stave alebo inak pripravený na činnosť, ktorý bol vystrelený, zhodený, vypustený, vymetený alebo položený takým spôsobom, aby predstavoval nebezpečenstvo pre vedenie operácií, zariadenia, osoby alebo materiál, a ktorý zostáva zámerne alebo náhodne nevybuchnutý z dôvodu zlej funkcie, konštrukcie alebo z iného dôvodu.

C-IED – counter improvised explosive device / boj proti improvizovaným výbušným zariadeniam

Je kolektívne úsilie na všetkých úrovniach na zničenie systému zariadenia a použitia IED s cieľom znížiť alebo odstrániť účinky všetkých druhov IED použitých proti vlastným silám a civilným osobám.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. Zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
2. Obranná stratégia Slovenskej republiky, 23. september 2005
3. AJP-3.12 (A) Allied Doctrine for Military Engineer Support to Joint Operation
4. Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky (C), máj 2009
5. Konceptia EOD ozbrojených síl Slovenskej republiky, č.p. ŠbRO-377-9/2008-OŽPaEOD
6. SOŠ-3680k AAP-6, november 2009
7. SOŠ k AAP-15, november 2009

PRÍLOHA D

ADMINISTRATÍVNE POKYNY

1. Zodpovedným funkcionárom za *SVD-30-12 Doktrínu ženijnej podpory ozbrojených síl Slovenskej republiky* je náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky. Odborným garantom doktríny je náčelník odboru bojovej podpory operácií štábu pre operácie Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky.
2. Vyhodnotenie doktríny a jej aktualizácia sa uskutočňuje v súlade s Nariadením náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky na zabezpečenie vývoja, vypracovania, novelizácie spoločných vojenských a vojenských doktrín v ozbrojených silách Slovenskej republiky z 29. januára 2008 (OdADPaŠ-3-26/2008). Návrhy na bežné zmeny a odporúčania možno posielat' na adresu:

Generálny štáb ozbrojených síl Slovenskej republiky
Štáb pre operácie
Odbor bojovej podpory operácií
Kutuzovova 8
832 47 BRATISLAVA
3. Distribúcia a utajenie:
SVD-30-12 Doktrína ženijnej podpory ozbrojených síl Slovenskej republiky je distribuovaná ako neutajovaný dokument podľa schváleného rozdeľovníka. Jej elektronická verzia vo formáte *pdf* sa nachádza v sekcii *Doktríny* na intranete odboru výcviku, cvičení a doktrín štábu pre operácie Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky: *j7.mil.sk*.

Zodpovedný funkcionár
generálmajor Ing. Peter VOJTEK

Odborný funkcionár
plukovník Ing. Miroslav FÁZIK
odbor bojovej podpory ŠbO GŠ OS SR

Autorský kolektív
podplukovník Ing. Pavol PERIČKA
odbor bojovej podpory ŠbO GŠ OS SR

podplukovník Ing. Ľubomír MRVÁŇ
veliteľ ženijného práporu PS OS SR Sereď

podplukovník v zál. Ing. Emil SOJKA
Pozemné sily ozbrojených síl Slovenskej republiky

Redakčná a grafická úprava
podplukovník v zál. RNDr. Bohumil KOSTREC
odbor výcviku, cvičení a doktrín ŠbO GŠ OS SR

Jazyková úprava
Dokument neprešiel jazykovou úpravou.

Tlač
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová
December 2011